

SERAT DARMAWASITA

Alihaksara: Titi Mumfangati

Pupuh I Dhandhanggula (12 pada)

1. Mrih sarkara pamardining siwi, winursita dènira maniktra, nujwari Salasa Wagé, tri welas sasi Mulud, kasanga Dal sangkalèng warsi, wineling anengaha, sariranta iku, mring iki wasitaningwang, marang sira putrèngsun jalu lan èstri, muga padha ngèstokna.
2. Rèhné sira wus diwasa sami, sumurupa lakoning agesang, sun tuturi kamulané, manungsa èstri jalu, papantaran dènnya dumadi, nèng donya nut agama, jalu èstri dhaup, mangka kanthining agesang, lawan kinèn marsudi dawakken wiji, ginawan budi daya.
3. Yéka mangka srananing dumadi, tumanduké marang saniskara, manungsa apa kajaté, sinembadan sakayun, yèn dumunung mring wolung warni, ingaran asthagina, iku tegesipun, wolung pédah tumrapira, marang janma margané mrih sandhang bukti, kang dhingin winicara.
4. Panggotané gelaring pambudi, warna-warna sakacongahira, nut ing jaman kalakoné, rigen ping kalhipun, dadi pamrih marang pakolih, katri gemi garapnya, margané mrih cukup, papat nastiti papriksa, iku dadi margané weruh ing pasthi, lima wruh étung ika.
5. Watek adoh mring butuh saari, kaping nenem taberi tatanya, ngundhakken marang kawruhé, ping pitu nyegah kayun, pepénginan kang tanpa kardi, tan

boros marang arta, sugih watekipun, ping wolu temen ing seja, watekira sarwa glis ingkang kinapti, yèn bisa kang mangkana.

6. Angedohken durtaning kang ati, anyedhakken rahayuning badan, dèn andel mring sasamané, lan malih wekasingsun, aja tuman utang lan silih, anyudakken darajat, camah wekasipun, kasoran prabawanira, mring kang potang lawan kang sira silihi, nyatané angrerepa.
7. Luwih lara laraning kang ati, ora kaya wong tininggal arta, kang wus ilang piyandelé, lipuré mung yèn turu, lamun tangi sungkawa malih, yaiku ukumira, wong nglirwakken tuduh, ingkang aran budidaya, temah papa asor dènira dumadi, tan amor lan sasama.
8. Kaduwungé saya angraruhi, sanalika kadi suduk jiwa, ènget mring kaluputané, yèn kena putraningsun, aja kadi kang wus winuni, dupèh wus darbé sira, panci pancèn cukup, becik linawan gaota, kang supaya kayuwananing dumadi, manulak mring sangsaya.
9. Rambah malih wasitaning siwi, kawikana patraping agesang, kang kanggo ing salawasé, manising nétya luruh, angedohken mring salah tampi, wong kang trapsilèng tata, tan agawé rengu, wicara lus kang mardawa, iku datan kasendhu marang sasami, wong kang rumaket ika.
10. Karya resep mring réwangé linggih, wong kang manut mring caraning bangsa, watek jembar pasabané, wong andhap asor iku, yekti olèh panganggep becik, wong meneng iku nyata, nèng jaban pakéwuh, wong prasaja solahira, iku ora gawé éwa kang ningali, wong nganggo tepanira.

11. Angedohken mring dosa sayekti, wong kang ènget iku watekira, adoh marang bilahiné, mangkana sulangipun, wong kang amrih harjaning dhiri, yèku pangulahira, batin ujaripun, ing lair grebaning basa, yèku aran kalakuwan ingkang becik, margané mring utama.
12. Pupuntoné gonira dumadi, ngugemana mring catur upaya, mrih tan bingung pamundhiné, kang dhingin wekasingsun, aniruwa marang kang becik, kapindho anuruta, mring kang bener iku, katri gugua kang nyata, kaping paté miliha ingkang pakolih, dadi kanthi nèng donya.

Pupuh II Kinanthi (10 pada)

1. Déné wulang kang dumunung, pasuwitan jalu èstri, lamun sregep watekira, tan karya gela kang nuding, pethel iku datan dadya, jalaran duka sayekti.
2. Tegen iku watekipun, akarya lega kang nuding, wekel marganing pitaya, déné ta angati-ati, angledohken kaluputan, iku margané lestari.
3. Lawan malih wulangipun, margané wong kanggep nglaki, dudu guna japa mantra, pèlèt dhuyung sarat dhesthi, dumunung nèng patrapira, kadi kang winahya iki.
4. Wong wadon kalamun manut, yekti rinemenan nglaki, miturut marganing welas, mituhu marganing asih, mantep marganirèng tresna, yèn temen dèn andel nglaki.

5. Dudu pangkat dudu turun, dudu brana lawan warni, ugeré wong palakrama, wruhanta dhuh anak mami, mung nurut nyondhongi karsa, rumeksa kalawan wadi.
6. Basa nurut karepipun, apa sapakoning laki, ingkang wajib lineksanan, tan suwala lan baribin, lejar ing nétya saranta, tur rampung tan mindho kardi.
7. Déné condhong tegesipun, ngrujuki karsaning laki, saniskara solah bawa, tan nyatur nyampah maoni, apa kang lagi rinenan, opènana kang gumati.
8. Wong rumeksa dunungipun, sabarang darbèking laki, miwah sariraning priya, kang wajib sira kawruhi, wujud warna cacahira, endi bubuhaning èstri.
9. Wruha sangkan paranipun, pangrumaté dèn nastiti, apa déné guna kaya, tumanjané dèn patitis, karana bangsaning arta, iku jiwani-rèng lair.
10. Basa wadi wantahipun, solah bawa kang piningit, yèn kalair dadya ala, saru tuwin anglingsemi, marma sira dèn abisa, nyimpen wadi ywa kawijil.

Pupuh III. Mijil (19 pada)

1. Wulang èstri kang wus palakrama, lamun pinitados, amengkoni mring balé wismané, among putra maru sentanabdi, dèn angati-ati, ing sadurungipun.
2. Tinampanan waspadakna dhingin, solah bawaning wong, ingkang bakal winengku dhèwèké, miwah watak pambekané sami, sinuksma ing batin, sarta dipun wanuh.

3. Lan takona padatan ingkang wis, caraning lalakon, miwah apa saru sisikuné, sisirikan kang tan dèn remeni, rungokena dhingin, dadi tan pakéwuh.
4. Tumrapira pamanduming wanci, tatané ing kono, umatura dhingin mring priyané, yèn panuju ana ing asepi, ywa kongsi baribin, saru yèn rinungu.
5. Bokmanawa lingsem temah runtik, dadi tan pantuk don, déné lamun ingulap nétyané, datan rengu lilih ing panggalih, banjurna dérangling, lawan tembung manis.
6. Anyuwuna wulang wawalering, gonira lalados, lawan endi kang dèn wenangaké, marang sira wajibing pawèstri, anggonen salami, dimèn aja padu.
7. Awit wruha kukumé jeng nabi, kalamun wong wadon, ora wenang andhaku darbèké, priya lamun durung dèn lilani, mangkono wong laki, tan wenang andhaku.
8. Mring gawané wong wadon kang asli, tan kena dèn emor, lamun durung ana palilahé, yèn sajroning salaki sarabi, wimbuh rajatadi, iku jenengipun.
9. Gana gini padha andarbèni, lanang lawan wadon, wit sangkané sangka sakaroné, nging wewenang isih anèng laki, marma ywa gagampil, rajatadi mau.
10. Gana gini ékral kang jagèni, saduman wong wadon, kang rong duman wong lanang kang darbé, lamun duwé anak jalu èstri, bapa kang mènèhi, sandhang panganipun.
11. Pama pegat mati tuwin urip, gonira jodhohon, iku ora sun tutur kukumé, wewenangé ana ing surambi, ing mengko balèni, tuturingsun mau.

12. Yèn wus sira winulang wineling, wawaleré condhong, lan priyanta ing bab pamengkuné, balé wisma putra maru abdi, lawan rajatadi, miwah kayanipun.
13. Iku lagi tampanana nuli, kang nastiti batos, tinulisan apa saanané, tadhah putra selir santanabdi, miwah rajatadi, kagunganing kakung.
14. Yèn wus tlesih gonira nampani, sarta wis waspaos, aturena layang pratélané, mring priyanta paran ingkang kapti, ngentènana malih, mring pangatagipun.
15. Kang supaya aja dèn arani, wong wadon sumanggoh, bok manawa ala ing batiné, becik apa ginrayangan mélik, mring kayaning laki, tan yogya satuhu.
16. Ing sanadyan lakinira becik, momong mring wong wadon, wekanana kang mrina liyané, jer manungsa datan nunggil kapti, ana ala becik, ing panemunipun.
17. Lamun kinèn banjur ambawani, ywa agé rumengkoh, lulusena lir mau-mauné, aja nyuda aja amuwuhi, tampanana batin, ngajarna awakmu.
18. Endi ingkang pinitayan nguni, amengku ing kono, lestarèkna ywa lirip atiné, slondhohana lilipuren ing sih, mrih trimaning ati, kena sira tantun.
19. Yèn wus cakep acakup pikiring, wong sajroning kono, lawan uwis metu piyandelé, marang sira ora walangati, iku sira lagi, ngetrap pranatanmu.
